

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Rheoleiddio a Datblygu Economaidd

**DCO Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru:
Cyfeirnod yr Arolygiaeth Gynllunio: EN020015:
Sylwadau Perthnasol Cyngor Sir Ynys Môn**

**27 Tachwedd 2018
Wedi'i baratoi gan: Swyddfa Rheoli'r Rhaglen Ynys Ynni**

Sylwadau Perthnasol

1. Cyflwyniad

- 1.1 Y cyflwyniad yma ydy Sylwadau Perthnasol Cyngor Sir Ynys Môn (CSYM) mewn perthynas â'r cais gan National Grid Electricity Transmission plc (NGET) am Orchymyn Caniatâd Datblygu (DCO), ar gyfer Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru.
- 1.2 O dan adran 102(c) o Ddeddf Cynllunio 2008, mae CSYM yn barti sydd â diddordeb mewn perthynas â Phrosiect Cysylltiad Gogledd Cymru. Dyma'r awdurdod lleol a fydd yn cynnal rhan fwyaf (mewn hyd) o'r datblygiad arfaethedig, a bydd cyfran o'r datblygiad yn y sir gyfagos sef Gwynedd. Dyma'r awdurdod a fydd hefyd yn gartref i orsaf bŵer niwclear newydd Wylfa Newydd y bydd prosiect arfaethedig Cysylltiad Gogledd Cymru yn allforio trydan ohoni. Mae CSYM yn Awdurdod Unedol ac felly mae'n gyfrifol (mewn cyd-destun datganoledig) am ystod eang o faterion gan gynnwys cynllunio, tai, priffyrdd, iechyd amgylcheddol a llesiant. Mae'n cynrychioli ac yn gwasanaethu'r cymunedau lle bydd y datblygiad arfaethedig yn cael ei leoli, buddiannau cymunedau cyffiniol yn ogystal â'r amgylchedd ehangach, yr economi, iaith a diwylliant Ynys Môn drwyddi draw.
- 1.3 Mae'r Sylwadau Perthnasol hyn, yn unol â chanllawiau'r Arolygiaeth Gynllunio (PINS), yn ceisio crynhoi'r agweddau hynny o'r datblygiad arfaethedig y mae CSYM yn cytuno â nhw neu'n anghytuno â nhw ac mae'n seiliedig ar y dogfennau DCO a gyflwynwyd i'r Arolygiaeth Gynllunio ar 5^{ed} Medi 2018. Y materion y cyfeirir atyn nhw ydy ymateb cychwynnol CSYM ac mae CSYM yn cadw'r hawl i ychwanegu neu i ddiwygio'r sylwadau os oes angen. Bydd y materion a godir yn destun sylwadau ysgrifenedig manwl ac Adroddiad ar yr Effaith Leol a gyflwynir gan CSYM yn ystod y broses archwilio.
- 1.4 Mae CSYM wedi ymgysylltu'n gadarnhaol â NGET o gamau cynnar y prosiect hyd at gyflwyno'r cais am DCO. Drwy gydol y cyfnod hwnnw, mae wedi bod yn gwerthuso ac yn asesu, i'r graddau oedd yn bosibl, effeithiau'r prosiect ar y cymunedau a fydd yn gartref iddo, gan gynnwys y rheini sydd agosaf at y llinell uwchben (OHL) arfaethedig yn ogystal â'r effeithiau ar draws yr ynys, fel y rheini y mae'r diwydiant twristiaeth yn debygol o'u teimlo er enghraifft. Mae'r Sylwadau hyn yn seiliedig ar y dystiolaeth honno ac ar sail polisi gadarn, a fydd hefyd yn cyfrannu at y safbwynt CSYM ar bob cam o'r broses archwilio.
- 1.5 Mae CSYM wedi cynnal safbwynt cyson, a gefnogir ar draws y sbectrwem gwleidyddol, ynghylch cynnig NGET ers yr ymgynghoriad Adran 42 cyntaf yn 2016, sef:-
  - Mae CSYM yn derbyn bod angen cysylltiad trydan newydd ar gyfer Wylfa Newydd.
  - Mae CSYM yn gwrthwynebu cynnig NGET am linell uwchben (OHL) oherwydd yr effeithiau yn ystod y cyfnod adeiladu ac oes ei weithrediad ar y dirwedd, ar lesiant cymunedau lleol ac oherwydd effeithiau'r cynnig ar dwristiaeth.
  - Mae CSYM felly yn gofyn am roi'r cysylltiad, yn ei gyfanrwydd, o Wylfa i'r Fenai o dan y ddaear.
- 1.6 Mae CSYM hefyd yn ailadrodd y pwynt a wnaeth yn ei sylwadau ynghylch Digonolrwydd yr Ymgynghoriad, sef er bod NGET wedi ymgynghori â thrigolion lleol ac aelodau etholedig yr

awdurdod, nid yw wedi ymgysylltu'n ystyrllon. Nid ydy'r dogfennau a gyflwynwyd gan NGET yn cynnwys bron dim cyfeiriad at y ffaith bod nifer yn y gymuned, yn ogystal â CSYM, yn gwrthwynebu OHL ychwanegol. Er bod cydnabyddiaeth fod trigolion lleol neu gymunedau efallai wedi mynegi'r dewisiadau a oedd yn cael eu ffafrio mewn perthynas ag ee micro-lleoli peilonau, mae dogfennau allweddol fel yr Adroddiad Dylunio, y Datganiad Cynllunio a'r Datganiad Dylunio a Mynediad yn methu â chydabod mai'r dewis sy'n cael ei ffafrio gan CSYM, a nifer o'i gymunedau a'r unigolion yr effeithir arnyn nhw, fyddai gosod y llinell arfaethedig o dan y ddaear.

2. Y Cefndir

- 2.1 Mae Ynys Môn yn ynys sydd â thirwedd werthfawr iawn ac mae bron yr holl forlin yn Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol (AHNE). Mae hyn yn cyd-daro â darnau o Arfordir Treftadaeth yn ogystal â threftadaeth gyfoethog sy'n cynnwys amrywiaeth o asedau a safleoedd treftadaeth ddiwylliannol dynodedig. Mae'r dirwedd hon, ynghyd â'r dreftadaeth ddiwylliannol, yn rhoi synnwyr o heddwch a llongyddwch a ategir ymhellach gan y gwahanu ffisegol oddi wrth y tir mawr. Mae Ynys Môn yn ynys y mae ei thir, ei thirwedd, ei hadnoddau a'i hasedau naturiol wedi bod yn hollbwysig i gynnal ei chymunedau ers cenedlaethau lawer; maen nhw'n hanfodol i'w heconomi amaethyddol fywiog a hollbwysig ac maen nhw rŵan yn cefnogi sector twristiaeth sy'n dal i dyfu ac sydd yn gwbl ganolog i gynaliadwyedd economaidd yr ynys i'r dyfodol. Mae CSYM yn ceisio arallgyfeirio ac ychwanegu gwerth at y Sector Twristiaeth drwy ei Gynllun Rheoli Cyrchfan¹ sy'n adeiladu ar gymeriad unigryw Ynys Môn a'i naws arbennig iawn o le.
- 2.2 Mae'r iaith Gymraeg hefyd o bwysigrwydd allweddol ac mae'n edau aur, yn plethu hanes a threftadaeth gyda theimlad cryf o hunaniaeth, perthyn, cydlyniant cymunedol a llesiant. Dangosodd Cyfrifiad 2011 fod oddeutu 57.2% o boblogaeth Ynys Môn yn siarad Cymraeg, sy'n uwch o lawer na'r cyfartaledd drwy Gymru (19%). Yn rhai o wardiau Ynys Môn, mae'r ffigur cyn uchod â 80.8%².
- 2.3 Dros y blynyddoedd diwethaf, mae Ynys Môn wedi colli llawer iawn o swyddi medrus iawn a oedd yn talu yn dda ac mae ganddi gyfraddau diweithdra sy'n gyson uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol. Roedd cau Alwminiwm Môn yn 2009, gorffen cynhyrchu yn Wylfa (Magnox) yn 2015 a cholli grwpiau oed iau mewn ffordd anghymesur wedi gwaethygu problemau economaidd yr ynys yn ddifrifol. Ynys Môn sydd â'r ail GYC isaf y pen sef 75% yng Nghymru (sydd ei hun yn 73% o GYC y DU)³. Mae CSYM yn ceisio sicrhau na chaiff y sector twristiaeth hollbwysig ei ddifrodi gan adeiladu a gweithredu'r prosiect yma, naill ai ar ei ben ei hun neu ar y cyd â gorsaf niwclear newydd arfaethedig Wylfa Newydd.
- 2.4 Y diwydiant twristiaeth ydy'r cyfrannwr mwyaf o lawer at economi Ynys Môn, gan ddarparu 4,102 o swyddi cyfwerth ag amser llawn a gan gyfrannu £304 miliwn y flwyddyn at ei

¹ Cynllun Rheoli Cyrchfan Ynys Môn 2016 – 2020 <http://www.ynysmon.gov.uk/Journals/b/j/f/Cynllun-Rheoli-Cyrchfan-Mon-2016---2020-low-res.pdf>

² Strategaeth Iaith Gymraeg CSYM 2016-2021 (tud11) <http://www.anglesey.gov.uk/download/54607>

³ Y Swyddfa Ystadegau Gwladol 2015

<https://www.ons.gov.uk/economy/grossvalueaddedgva/bulletins/regionalgrossvalueaddedincomeapproach/latest>

heconomi⁴. Mae'r rheini sy'n byw, yn gweithio ac yn ymweld â'r Ynys yn gwerthfawrogi ansawdd ac amrywiaeth ei hamgylchedd naturiol a hanesyddol, ei threftadaeth a'i diwylliant. Mae pobl yn gallu mwynhau'r heddwch a'r llonyddwch, y traethau a'r morlin a nifer o atyniadau allweddol eraill fel rhan o'u hymweliad. Mae dros 90% o'r ymwelwyr wedi ymweld â'r ynys o'r blaen ac mae'r Cynllun Rheoli Cyrchfan 2016-2020 yn cydnabod eu pwysigrwydd. Petai'r ymwelwyr hyn sy'n dychwelyd dro ar ôl tro yn dewis cyrchfan wahanol maen nhw'n annhebygol o ddychwelyd i Ynys Môn, o ganlyniad i hynny mae hi'n hollbwysig nad ydy Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru na Wylfa Newydd, naill ai'n unigol neu gyda'i gilydd, yn niweidio'r canfyddiad o Ynys Môn fel cyrchfan i ymwelwyr na realiti hynny.

- 2.5 Mae hi'n bwysig cydnabod bod dull gweithredu CSYM at gais DCO Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru (yn ogystal â'r un ar gyfer Wylfa Newydd), yn ystyried polisiau lleol ac yn dilyn deddfwriaeth Cymru. Yn benodol, mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn rhoi dyletswyddau penodol ar awdurdodau lleol wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio ac wrth ystyried ac ymateb i geisiadau am gydsyniad datblygu.
- 2.6 Bydd yr Awdurdod Archwilio yn gwybod bod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn brif ddeddfwriaeth ar gyfer awdurdodau lleol yng Nghymru a chyrrff cyhoeddus eraill a enwir. At ddibenion yr Archwiliad yma bydd yn fater pwysig a pherthnasol yn eu hystyriaeth, ac i'r Ysgrifennydd Gwladol wrth iddo wneud ei benderfyniad. Bydd y ddeddfwriaeth hon yn dylanwadu ar y dull gweithredu a ddefnyddir gan CSYM mewn perthynas â Phrosiect Cysylltiad Gogledd Cymru.
- 2.7 Mae nodweddion unigryw ac arbennig Ynys Môn, fel yr amlinellir uchod, ac egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol wedi'u gwreiddio yng ngweledigaeth ac amcanion Cynllun Corfforaethol 2017-2022 CSYM⁵ a'i Gynllun Datblygu Lleol ar y Cyd 2017 (Gwynedd a Môn)⁶ sy'n ceisio creu:-
- “cymunedau ffyniannus a llawn bywyd sy'n dathlu eu diwylliant, eu treftadaeth a'u hamgylchedd unigryw, ac yn llefydd y bydd pobl yn dewis byw, gweithio ac ymweld.”*
- 2.8 Roedd CSYM hefyd wedi mabwysiadu'n ffurfiol a defnyddio, yn ei asesiadau, Amcanion Llesiant a oedd wedi'u dynodi a'u blaenoriaethu drwy ymgysylltu â'r cyhoedd gan Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn wrth gynhyrchu ei Gynllun Llesiant 2018⁷. Ni ellir felly gorbwysleisio pwysigrwydd Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ac mae'n ganolog i safbwyntiau CSYM ar Brosiect Cysylltiad Gogledd Cymru.
- 2.9 Ochr yn ochr â'r effeithiau tymor byr a thymor hir ar lesiant (fel y nodir uchod), un elfen bwysig arall o asesiad CSYM o gynigion seilwaith mawr ydy'r Egwyddor Agosatrwydd (Atodiad A). Mae'r Egwyddor Agosatrwydd yn cydnabod y bydd y rhan fwyaf o effeithiau

⁴ STEAM Crynodeb 2017. Cyngor Sir Ynys Môn

⁵ Cyngor Sir Ynys Môn. Cynllun y Cyngor 2017 – 2022. <http://www.ynysmon.gov.uk/Journals/a/a/q/Cynllun-2017---2022-29-11.pdf>

⁶ Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd (Gwynedd a Môn) 2017. <https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Dogfennau-Cyngor/Strategaethau-a-pholisiau/Cynllunio-ac-amgylchedd/Polisi-cynllunio/Cynllun-Datblygu-Lleol-ar-y-Cyd-Gwynedd-a-M%C3%B4n-Datganiad-Ysgrifenedig.pdf>

⁷ <https://www.llesiantgwyneddamon.org/cy/Cynllun-Llesiant/>

unrhyw brosiect mawr fwyaf, ac felly'n cael eu teimlo'n fwyaf dwys, yn yr ardaloedd sydd yn union wrth ymyl y datblygiad. Ar gyfer y rhan fwyaf o brosiectau, wrth i rywun symud ymhellach i fwrdd o'r datblygiad ni fydd yr effeithiau mor ddwys. Mae Prosiect arfaethedig Cysylltiad Gogledd Cymru yn golygu safle datblygu hir a llinol, a fydd yn effeithio ar ardal fawr a nifer sylweddol o gymunedau ar draws yr Ynys. O ganlyniad, bydd yr effeithiau llesiant parhaol ar dirwedd ac ar gymunedau yn helaeth. Yn y bôn mae'r Egwyddor Agosatrwydd yn cydnabod ac yn ymateb i'r ffaith y dylai'r cymunedau hynny sydd agosaf at y datblygiad ac a fydd yn gweld yr effaith fwyaf weld y crynodiad mwyaf o fesurau lliniaru, iawndal a manteision a ddarperir iddyn nhw ac o'u hamgylch er mwyn adlewyrchu lefel yr effaith a geir. Mae'r Egwyddor Agosatrwydd hefyd felly wedi arwain safbwyntiau CSYM ynghylch cais Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru am DCO fel y cafodd ei gyflwyno

3. Ymgynghoriad cyn ymgeisio

- 3.1 Mae NGET wedi cynnal ymgynghoriad cyn ymgeisio ffurfiol fel rhan o'i gais am DCO ac mae CSYM wedi cymryd rhan yn y broses honno gydag ymatebion llawn, gan gynnwys yr ymateb Adran 42 a gymeradwywyd yn ffurfiol gan y Cyngor Llawn, fel y nodir yn ymateb Digonolrwydd yr Ymgynghoriad CSYM dyddiedig 21 Medi 2018⁸. Yn ei ymatebion i NGET, mae CSYM wedi datgan yn glir mai'r unig ddewis derbynol ar gyfer Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru ydy ateb tanddaearol. Mae'r Cyngor yn dal i arddel y safbwynt hwn.
- 3.2 Fodd bynnag, mae CSYM hefyd wedi ymgysylltu â NGET a rhanddeiliaid eraill y tu allan i'r broses ymgynghori ffurfiol. Gan gydnabod bod angen a disgwyliad i awdurdod ymgysylltu â hyrwyddwyr a'i fod yn cymryd rhan yn y camau cyn ymgeisio ac archwilio, cynhaliwyd gweithdai i ddiffinio a hoelio sylw ar y materion y mae CSYM yn cytuno neu'n anghytuno â nhw. Mae'r materion a godir yn y Sylwadau Perthnasol hyn yn dilyn ymlaen o'r uchod. Maen nhw hefyd yn cynrychioli'r materion y mae CSYM wedi'u hamlygu i NGET yn gyson, drwy gydol trafodaethau ac ymgysylltu parhaus.

4. Gofynion DCO a mecanweithiau rheoli eraill

- 4.1 Os rhoddir caniatâd datblygu i Brosiect Cysylltiad Gogledd Cymru, bydd CSYM yn gyfrifol am fonitro a gorfodi nifer sylweddol o ofynion a osodir ar y datblygiad, yn ogystal ag unrhyw rwymedigaethau cynllunio. Mae'r rheolaethau hyn yn elfennau hanfodol o DCO Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru i sicrhau bod yr effeithiau, y mae rhai ohonynt yn cael sylw yn y Sylwadau hyn, yn cael eu trin, eu lliniaru, eu monitro a'u rheoli'n briodol. Mae CSYM o'r farn y dylai'r rheolaethau ar y datblygiad arfaethedig, a'r mecanweithiau i'w sicrhau, fod yn destun gwrandawiadau mater penodol i sicrhau yr ystyrir sefyllfa CSYM yn briodol, fel awdurdod gorfodi, yn rhwym wrth Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.
- 4.2 Bydd y DCO a'r dogfennau cysylltiedig gan gynnwys y cytundeb cynllunio adran 106 nad yw wedi cael ei ddrafftio eto yn hanfodol i sicrhau bod cynigion NGET a'r mesurau lliniaru cysylltiedig yn gadarn, yn ddigonol, o fewn cyrraedd ac yn sicrhau'r aliniad gorau posibl â

---

⁸ <https://infrastructure.planninginspectorate.gov.uk/wp-content/ipc/uploads/projects/EN020015/EN020015-001051-NWCP%20-%20Isle%20of%20Anglesey%20County%20Council%20-%202021%20September%202018.pdf>

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae gan CSYM rôl statudol gan gynnwys bod yn barti i, ac yn awdurdod gorfodi ar gyfer, unrhyw gytundeb rhwymedigaethau cynllunio (adran 106) fel y mae'n berthnasol i Ynys Môn. Mae'n disgwyl felly cael rôl arweiniol yn y gwaith o siapio gofynion y DCO, er mwyn sicrhau bod y dyletswyddau o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn cael eu diwallu.

4.3 Mae CSYM wedi nodi nifer o faterion strategol allweddol sy'n codi o ddrafftio'r DCO a gyflwynwyd mewn perthynas â, er enghraifft: -

- (i) y diffiniad o "ddechrau", a sut mae hynny'n berthnasol i'r rheolaethau o dan y CEMP / cynlluniau amlinellol a'r cynlluniau manwl sydd i'w cymeradwyo o dan Ofyniad 7;
- (ii) cymeradwyo'r CEMP / cynlluniau amlinellol, a'r cynlluniau manwl sydd i'w cymeradwyo o dan Ofyniad 7;
- (iii) digonolrwydd yr wybodaeth sydd yn y CEMP / cynlluniau amlinellol.
- (iv) diffyg manylder wrth ddrafftio'r DCO ee y dull gweithredu a gymerir mewn perthynas â datgymhwyso deddfwriaeth leol a'r darpariaethau sy'n ymwneud â therfynau gwyro.

Eir ar drywydd y rhain, ac eraill, mewn sylwadau a wneir yn ystod camau diweddarach o'r broses.

5. Materion i'w hystyried yn yr Archwiliad

5.1 Fel yr amlygwyd yn adran 1.5, mae CSYM wedi arddel safbwynt cyson ar gynnig NGET, sef mai rhoi'r cysylltiad o dan y ddaear, o ddatblygiad arfaethedig Wylfa Newydd at y Fenai, ydy'r unig ddewis derbyniol.

5.2 Mae CSYM yn credu, dros y tymor hirach, bod cynllun gosod o dan y ddaear yn cyd-fynd yn well o lawer â'r amcanion llesiant a nodwyd oherwydd:-

- i) lliniaru'n llwyr yr effeithiau tymor hir ar y dirwedd a'r effeithiau canlyniadol ar dwristiaeth ac ar fusnesau;
- ii) y manteision a fydd yn deillio o fwy o gydlyniant cymunedol – parchu cymeriad unigryw, cyd-destun a naws o le'r Ynys yn well; a
- iii) cyd-fynd â'r dewisiadau sy'n cael eu ffafrio gan CSYM a'r gymuned.

O'r astudiaethau a gomisiynwyd gan y Cyngor Sir, mae CSYM yn fodlon bod dewis o'r fath, a fyddai'n golygu claddu'r ceblau'n uniongyrchol, yn ymarferol yn dechnegol.

5.3 Er gwaethaf safbwynt y Cyngor mai cysylltiad tanddaearol ydy'r unig ddewis derbyniol, mae CSYM yn cydnabod yr angen i awdurdod lleol ymateb i gais am DCO fel y mae wedi'i gyflwyno. Yn y cyd-destun hwn, caiff meysydd pwnc unigol eu hystyried isod. Er eu bod yn cael eu trin ar wahân, mae'r pynciau hyn, serch hynny, yn gysylltiedig â'i gilydd ac yn cyfuno i gyfrannu at safbwynt cyffredinol CSYM yn unol ag egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

5.4 Tirwedd

- 5.4.1 Mae CSYM yn ystyried y bydd Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru yn cael effeithiau cymunedol lleol parhaol, annerbyniol mewn gwahanol rannau o'r Ynys, yn ogystal ag effaith annerbyniol ar gyd-destun rhai asedau treftadaeth fel meini hirion ac adeiladau rhestredig. Mae enghreifftiau'n cynnwys y meini hirion ym Maenaddwyn (Heneb Gofrestredig Rhif AN069) a'r maen i'r gogledd o Eglwys Llanfechell (AN 080) ac Eglwys St Michael (Adeilad Rhestredig Gradd II Rhif 5390).
- 5.4.2 Bydd Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru yn cael effeithiau tymor canolig a thymor hir annerbyniol gweddilliol sylweddol ar gymeriad yr ardaloedd tirwedd canlynol; Llain Lefn y Canol, Llain Lefn y Dwyrain, Cribau'r De Orllewin, Cefnwlad Bae Dulas, Dwyrain Canol Ynys Môn a Thiroedd Stad De Ynys Môn.
- 5.4.3 Bydd CSYM yn galw am fesurau lliniaru i leddfu'r effeithiau annerbyniol ar y dirwedd, gan gynnwys yr effeithiau ar Diroedd Stad De Ynys Môn, lle nid yw'r dirwedd "yn ymddangos yn wahanol o ran tirwedd i'r dirwedd warchoddedig cenedlaethol, sef yr AHNE"⁹ lle na fyddai datblygiad yn cael ei ganiatáu fel rheol.
- 5.4.4 Mae CSYM yn gwrthwynebu'r coetir annerbyniol o isel y mae NGET yn cynnig ei blannu i wneud iawn am y 96 o goed a 6.81Ha o goetir a gollir. Yn benodol, mae CSYM yn gwrthwynebu'r gwaith mae NGET yn ei gynnig ar Dwmpath y Fonesig Silvia Crowe yn Wylfa sy'n mynd yn groes i gynigion Pŵer Niwclear Horizon ar gyfer mesurau lliniaru ecolegol a thirwedd. Mewn perthynas â phlannu, mae CSYM yn gofyn am wella'r sefyllfa gyfredol yn hytrach na'i gwneud yn waeth.
- 5.4.5 Gan fod y cynnig cyfredol yn caniatáu ar gyfer amrywio lleoliadau'r peilonau a'r llinellau mae angen canllawiau ymarfer gorau gan ddefnyddio gwybodaeth waelodlin o'r Adroddiad Gwrychoedd (Dogfen 5.9.2.5), ac Asesiad o'r Effaith ar Goedyddiaeth (Dogfen 5.30), er mwyn cyfrannu at weithredoedd ar y safle. Mae'r lefel hon o wybodaeth ar goll yn y strategaethau lliniaru.
- 5.4.6 Mae'r wybodaeth ofodol yn y Datganiad Amgylcheddol am dynnu llystyfiant, plannu newydd, a lliniaru ecolegol yn anghyson ac mae angen cyflwyno hyn fel cyfres symlach o luniau sy'n dangos:-
- i) cyflwr gaelodlin,
  - ii) y llystyfiant a fydd yn cael ei dynnu a'i gadw; a
  - iii) planhigion lliniaru a newydd.
- 5.4.7 Bydd CSYM yn galw am Strategaeth Plannu a Gwella Oddi ar y Safle (OSPES) gan NGET, ynghyd â chyllid am amser swyddog i fonitro yn ystod yr adeiladu a'r gweithredu i lliniaru'r effeithiau annerbyniol hyn. Dylai hyn fod yn gymesur ag OSPES y cytunir arnynt mewn tirweddau sensitif eraill.

---

⁹[https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Dogfennau-Cyngor/Strategaethau-a-pholisiau/Cynllunio-ac-amgylchedd/Polisi-cynllunio/Dogfennau-cefndirol/Adolygiad-o-ATA-yng-Ngwynedd-a-M%C3%B4n-\(DC.008\).pdf](https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Dogfennau-Cyngor/Strategaethau-a-pholisiau/Cynllunio-ac-amgylchedd/Polisi-cynllunio/Dogfennau-cefndirol/Adolygiad-o-ATA-yng-Ngwynedd-a-M%C3%B4n-(DC.008).pdf) tud 94

5.5 Traffig a Thrafnidiaeth

- 5.5.1 Mae CSYM yn ystyried y bydd Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru yn cael effeithiau annerbyniol ar gyflwr a chapasiti y rhwydwaith priffyrdd ac ar ddiogelwch ar y ffyrdd. Bydd CSYM yn mynnu rheolaethau traffig priodol, mesurau lliniaru a, lle bo angen, iawndal i liniaru'r effeithiau hyn.
- 5.5.2 Mae CSYM yn ystyried y bydd yr effeithiau ar briffyrdd oherwydd traffig adeiladu'r Prif Dŷ Twunnel, oherwydd sensitifrwydd pont reilffordd Lôn Pont Rhonwy a'r cynnig i gau Lôn Pont Rhonwy yn annerbyniol heb fesurau lliniaru priodol. Mae'r effeithiau a ragwelir yn cynnwys hollti rhai cymunedau gan gynnwys Llanfairpwll, oedi i yrwyr, beicwyr a cherddwyr ac effeithiau ar ddiogelwch ar y ffordd y tu allan i Ysgol Gynradd Llanfairpwll. Mae CSYM yn mynnu bod mesurau diogelwch ar y ffyrdd yn cael eu darparu i liniaru'r effeithiau hyn.
- 5.5.3 O ran Hawliau Tramwy Cyhoeddus, mae CSYM yn mynnu bod arolygon o'r cyflwr cyn cychwyn yn cael eu cynnal ar gyfer pob Hawl Tramwy Cyhoeddus ar bwyntiau croesi'r OHL ac ar gyfer pob Hawl Tramwy Cyhoeddus a ddefnyddir fel llwybrau mynediad NGET. Mewn perthynas â Llwybr Arfordir Cymru mae cynnig NGET i "sicrhau bod y llwybr yn parhau i fod ar agor i bob pwrpas i ddefnyddwyr i'r graddau sy'n ymarferol" yn annerbyniol i CSYM. Dylai Llwybr Arfordir Cymru aros ar agor bob amser.
- 5.5.4 Mae CSYM yn gwrthwynebu'r diffyg cyfleusterau rhannu ceir a gynigir gan NGET ar y sail y gall hyn arwain at barcio ym mhob man ac mewn ffordd wrthgymdeithasol gan weithwyr adeiladu, yn enwedig yn agos at y prif safleoedd adeiladu (is-orsaf Wylfa, Llangefni a'r Prif Dŷ Twunnel). Mae CSYM yn credu y dylai NGET gyfrannu at gostau cyfleuster parcio a rhannu i liniaru'r effaith bosibl hon, petai'r sefyllfa hon yn codi, a dylai unrhyw gyfleuster o'r fath adael rhywbeth parhaol ar ôl i'r dyfodol.
- 5.5.5 Yn ogystal, mae'r CSYM yn ystyried bod angen rhagor o wybodaeth mewn perthynas ag ystod o faterion fel diogelwch priffyrdd, rhagweld cychwyn teithiau, monitro a gorfodi a modelu cyffyrdd.

5.6 Twunnel y Fenai

- 5.6.1 Mae CSYM yn cefnogi adeiladu'r twunnel gan mai dyma'r unig ffordd gall y cynllun osgoi effeithiau annerbyniol ar yr AHNE.
- 5.6.2 Nid ydy NGET wedi cadarnhau dull na chyfeiriad yr adeiladu, er caiff CSYM ar ddeall mai'r dull/cyfeiriad sy'n cael ei ffafrio ydy peiriant tyllu twneli (TBM) yn drilio tuag at Wynedd. Ystyrir bod yr effeithiau o ran traffig, iechyd yr amgylchedd a gwastraff yn dderbyniol mewn termau cynllunio. Fodd bynnag, byddai CSYM yn gofyn am roi gofynion ar waith i fonitro'r effeithiau a chyfyngu ar yr oriau gweithredu (gan dderbyn os defnyddir TBM y byddai'n gweithredu 24 awr y dydd) er mwyn cyfyngu ar unrhyw niwsans annerbyniol i drigolion lleol yn yr ardal wledig dawel hon, gan gynnwys amseroedd dechrau a gorffen a danfon nwyddau neu symud rwbel. Os defnyddir drilio a ffrwydro 24 awr, byddai CSYM yn ceisio cyfyngu ar symudiadau cerbydau nwyddau trwm.

5.6.3 Ar hyn o bryd, nid ydy CSYM yn ystyried bod y dogfennau rheoli, gan gynnwys y Cynllun Rheoli Traffig Adeiladu amlinellol, yn darparu digon o fanylion er mwyn i CSYM allu bod yn siŵr bod modd cyfyngu ar y niwsans annerbyniol ac na fyddai diogelwch ar y ffyrdd yn cael ei beryglu mewn modd annerbyniol.

5.7 Prif Dŷ Twannel

5.7.1 Yn gyffredinol mae CSYM yn derbyn dyluniad arfaethedig y Prif Dŷ Twannel fel y nodir yn y Canllaw Dylunio. Fodd bynnag, mae'n rhaid i CSYM gymeradwyo'r dyluniad terfynol, gan gynnwys y deunyddiau a'r tirweddu, i sicrhau bod yr ardal gyfagos yn cael ei diogelu'n briodol. Ar hyn o bryd nid ydy Gofyniad drafft 4 yn darparu'r lefel o reolaeth angenrheidiol ar gyfer yr ardal wledig, sensitif hon yn Ardal Tirwedd Arbennig Tir Stad y De, yn enwedig wrth ystyried yr estyniad i'r rhaglen adeiladu a gyflwynwyd yn flaenorol.

5.7.2 Bydd CSYM yn ceisio gosod cyfyngiadau ar ddanfôn nwyddau, parcio gweithwyr ac oriau gweithio ar gyfer y compownd adeiladu er mwyn diogelu amwynder preswylwyr lleol. Mae CSYM hefyd yn ystyried y bydd angen gofynion er mwyn lleihau effeithiau posibl o ran sŵn, dirgryniad, golau a llygredd aer ar dderbynyddion cyfagos ac ar gyd-destun gweledol Bryn Celli Ddu.

5.8 Iechyd yr Amgylchedd

5.8.1 Oherwydd bod rhai cartrefi yn agos at y safleoedd adeiladu, mae CSYM yn credu bod yr oriau gweithio sydd wedi cael eu cynnig gan NGET yn afresymol a bydd yn ceisio cyfyngu arnyn nhw er mwyn cyd-fynd â'r rheini ar gyfer Wylfa Newydd i sicrhau cysondeb ar safleoedd adeiladu (y bydd rhai ohonyn nhw yn agos at ei gilydd), ac na fydd tarfu afresymol ar drigolion Ynys Môn ac ar ynys sydd â chymeriad tawel a heddychlon, lefelau sŵn cefndir isel iawn - sydd yn aml i lawr i'r "llawr sŵn" ar fesuryddion lefel sain.

5.8.2 Nid ydy NGET wedi cynnal unrhyw asesiad Sŵn Amledd Isel ar gyfer y Prif Dŷ Twannel, er gwaethaf ceisiadau gan CSYM iddo wneud hynny. Mae angen hyn er mwyn deall pa fesurau lliniaru sydd eu hangen.

5.8.3 Nid ydy'r bennod ar ansawdd yr aer yn sôn am Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae dangosyddion cenedlaethol o ran ansawdd yr aer ar ffurf llygredd NO₂ yn yr aer yn bodoli a dylid eu defnyddio i fesur yr aliniad ag amcanion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Dylai NGET ddarparu rhagor o wybodaeth am yr effeithiau cronus gyda Wylfa Newydd. Nid ydy'r CEMP yn fanwl o ran ansawdd yr aer (mesurau rheoli llwch).

5.8.4 Mae CSYM yn nodi bod Nodyn Cyngor Technegol Mwynau yn bodoli ac yn credu ei fod yn berthnasol i Brosiect Cysylltiad Gogledd Cymru, yn enwedig mewn perthynas â'r gwaith o adeiladu'r Prif Dŷ Twannel a'r twannel ei hun os defnyddir ffrwydro fel dull adeiladu (yn hytrach na pheiriant tyllu twneli). Dylai NGET geisio dangos ei fod yn cydymffurfio'n well â'r ystyriaethau polisi sydd wedi'u hamlinellu yn y Nodyn Cyngor Technegol hwnnw.

5.9 Treftadaeth Ddiwylliannol

- 5.9.1 Bydd adeiladu a gweithredu Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru yn cael effaith niweidiol ar asedau treftadaeth hysbys ac anhysbys. Bydd yr OHL yn effeithio'n sylweddol ar asedau dynodedig drwy gyflwyno elfen newydd i'r dirwedd mewn rhai lleoliadau, neu drwy wneud gwifrau'n fwy dwys mewn ardaloedd eraill. Mae CSYM yn gwrthwynebu methiant NGET i ymrwymo i warchod asedau treftadaeth sydd ag arwyddocâd cenedlaethol a'u cyd-destun gweledol. Bydd CSYM yn mynnu cael mesurau lliniaru a bydd yn rhaid cael cyllid priodol pan fo angen er mwyn gwarchod henebion, gwella mynediad, digwyddiadau allgymorth a monitro.
- 5.9.2 Mae CSYM yn gwrthwynebu methodoleg NGET ar gyfer yr Astudiaeth Ddesg, a oedd yn wallus gan na cherddwyd dros yr adran o Geint i Afon Braint (oherwydd maint yr ardal yn ôl NGET). Ar ben hyn ac o ganlyniad i werthusiad ymwithiol cyfyngedig iawn (ffosydd prawf), mae angen mesurau lliniaru strided, map a sampl sylweddol. Bydd y nifer mawr o fesurau lliniaru yn gosod baich monitro ar CSYM (a'u cynghorwyr archaeolegol), ar ôl rhoi caniatâd, a bydd angen cyllid priodol er mwyn sicrhau bod adnoddau priodol ar gael ar gyfer y gwaith yma. Mae CSYM yn nodi bod angen gwaith ar ôl cloddio hefyd er mwyn cwblhau'r adroddiad ar ffosydd prawf a bod yn rhaid i holl ganlyniadau'r gwaith archaeolegol gael eu gwreiddio'n iawn yn y Cofnod Amgylchedd Hanesyddol rhanbarthol.

5.10 Ecoleg

- 5.10.1 Mae CSYM yn gwrthwynebu'r diffyg agwedd ragofalus sydd gan NGET o ran gwrthdrawiadau gydag adar. Mae gan CSYM bryderon sylweddol ynghylch y lefel isel o fesurau lliniaru sydd wedi cael eu cynnig sy'n annigonol i leddfu'r effeithiau a ragwelir. Mae NGET wedi cadarnhau y cynigir colli 18% o'r gorchudd coed yn Gylched gyda dim ond plannu lliniaru rhannol; byddai hyn yn arwain at golled annerbyniol ar gyfer ystumod sy'n clwydo ac adar bridio o safbwynt tirwedd. Mae CSYM hefyd yn gwrthwynebu digonolrwydd y mesurau lliniaru sy'n cael eu cynnig a'r diffyg monitro.

5.11 Twristiaeth

- 5.11.1 Mae gan CSYM bryderon sylweddol y bydd Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru yn effeithio'n negyddol ar dwristiaeth. Rhaid i Ynys Môn aros 'ar agor i fusnes ar gyfer ymwelwyr', a rhaid i hynny a'r canfyddiad o hynny barhau yn ystod cyfnod adeiladu a gweithredu'r prosiect ac mae'n rhaid i Ynys Môn gadw ei synnwyr unigryw o le a chynnig unigryw i dwristiaid. Bydd unrhyw effaith niweidiol ar dwristiaeth oherwydd Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru yn hollol annerbyniol.
- 5.11.2 Rhaid cael cyllid ar gyfer ymgyrch farchnata sy'n galluogi CSYM i fod yn rhagweithiol gan ddarparu gwybodaeth fesul dipyn ynghylch gwytnwch ac amrywiaeth cynnig twristiaeth Ynys Môn. Bydd hyn yn caniatáu i CSYM achub y blaen ar unrhyw newid mewn canfyddiad oherwydd cyfnod adeiladu hir a set ychwanegol o beilonau. Mae CSYM hefyd yn mynnu cyllid gan NGET i fonitro nifer y gwelyau sydd ar gael, nifer yr ymwelwyr, gwariant ymwelwyr ac astudiaethau o ganfyddiadau twristiaid a fydd yn sicrhau bod CSYM yn gallu ymateb i unrhyw newidiadau a achosir gan Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru.

5.12 Effeithiau Economaidd Gymdeithasol

- 5.12.1 Nid ydy CSYM yn derbyn datganiad NGET ym Mhennod 17 y Datganiad Amgylcheddol nad oes angen unrhyw fesurau lliniaru mewn perthynas ag effeithiau economaidd gymdeithasol. Mae CSYM yn poeni ynghylch awgrym NGET y bydd carafanau a gweryslla yn darparu llety i'r rhan fwyaf o'r gweithwyr yn ystod y cyfnod prysuraf wedi'i ddilyn gan y sector rhent preifat (22%). Mae hyn yn mynd yn groes i dystiolaeth CSYM¹⁰ sy'n dynodi mai'r math yma o lety fydd ar gael leiaf i weithwyr Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru. Caiff y pryder hwn ei waethygu gan y cyfnod adeiladu estynedig (o 64 mis i 75 mis), a gan brofiad blaenorol o adeiladu prosiectau seilwaith o arwyddocâd cenedlaethol eraill ledled y DU.
- 5.12.2 Mae CSYM yn gwrthod datganiad NGET yn llwyr fel y mae wedi'i nodi yn Natganiad Amgylcheddol Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru sef "nad yw yng nghylch gwaith NGET i 'gynyddu'r manteision economaidd gymdeithasol'"¹¹. Mae Polisi PS 8 y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd yn glir y bydd angen i unrhyw brosiect seilwaith o arwyddocâd cenedlaethol gyfrannu at ganlyniadau cadarnhaol i gymunedau lleol, ymwelwyr a'r amgylchedd er mwyn iddo fod yn dderbyniol. Ac ystyried yr effeithiau niweidiol a fydd yn parhau drwy gydol cyfnodau adeiladu a gweithredu'r datblygiad, mae hi'n iawn ac yn briodol y dylai'r cymunedau sy'n gartref i'r datblygiad weld manteision economaidd gymdeithasol cadarnhaol yn sgil datblygiad mawr.

5.13 Yr Iaith Gymraeg

- 5.13.1 Mae'r Iaith Gymraeg yn 'Edau Aur' ac mae angen ymrwymiad i'w hystyried a'i diogelu drwy bob agwedd o'r prosiect. Mae Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg NGET yn cydnabod¹² y bydd effeithiau niweidiol ar y Gymraeg. Fodd bynnag, nid oes dim digon o ymrwymiad i ganfod mesurau lliniaru priodol. Mae CSYM yn ystyried gyda 447 o weithwyr yn ystod y cyfnod prysuraf, a dros 200 o weithwyr am gyfnod o 3 blynedd, mae'n debygol y bydd gweithwyr yn dod â'u teuluoedd gyda nhw i Ynys Môn. Mae CSYM yn credu y dylai NGET greu dogfen gyfatebol i Strategaeth Lliniaru'r Iaith Gymraeg a'i Diwylliant ddrafft Pŵer Niwclear Horizon, a gafodd ei pharatoi fel rhan o waith paratoi DCO Wylfa Newydd, er mwyn lleihau effeithiau Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru ar gymunedau lleol.
- 5.13.2 Mae CSYM yn nodi bod yr Asesiad o'r Effaith yn seiliedig ar dybiaethau i raddau helaeth, oherwydd diffyg gwybodaeth gwaelodlin. Mae CSYM felly wedi mabwysiadu'r "senario gwaethaf" ar gyfer lliniaru a fydd yn cael ei gynnal nes bydd NGET yn profi fel arall.

5.14 Mwynau a Gwastraff

- 5.14.1 Mae CSYM yn nodi o ran adfer, nad ydy NGET wedi cyfeirio o gwbl at y fethodoleg ar gyfer adfer, fel dadansoddi pridd, a'r effeithiau ar ecoleg. Nid ydy'r Datganiad Amgylcheddol chwaith yn cynnwys strategaethau ac opsiynau amgen. Ac ystyried pa mor agos ydy rhai

---

¹⁰ Strategic Research and Insight Bedstock Survey (2018)

¹¹ Pennod 5.17 Datganiad Amgylcheddol Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru NGET

¹² Dogfen Datganiad Amgylcheddol NGET 6.2.31, tud 45

safleoedd sy'n ecolegol bwysig, dylid cywiro hyn. Er bod CSYM wedi codi'r mater ar y cam cyn cyflwyno, nid ydy NGET wedi asesu'r galw yn y farchnad ranbarthol bresennol nac wedi rhagweld y gofynion yn y dyfodol ar gyfer ailddefnyddio agregau nac wedi rhagweld y capasiti i drin gwastraff anadweithiol a safleoedd tirlenwi. Dylai'r rhagolygon hefyd gynnwys Prosiect Cysylltiad Gogledd Cymru a Phrosiect Wylfa Newydd – sydd yn perthyn i'w gilydd a dylid eu hystyried o dan senario gwaethaf.

- 5.14.2 Nid ydy NGET wedi darparu unrhyw amcangyfrifon o sgil-gynhyrchion gwastraff o safleoedd adeiladu (gan gynnwys y swyddfeydd lles), ac ni ystyriwyd y gwastraff trefol a gynhyrchir yn ystod oes y prosiect gan weithwyr a'u teuluoedd a sut y bydd y seilwaith rheoli gwastraff lleol yn ymdopi â hyn.

5.15 Casgliad

I gloi, mesurau lliniaru a, pan fydd angen, iawndal, ydy'r unig ffordd y mae CSYM yn credu y byddai modd hyd yn oed goresgyn yn rhannol nifer o'r materion a nodir ym mharagraffau 5.4 i 5.14 uchod. Pan fydd CSYM yn pennu bod hynny'n angenrheidiol (er enghraifft, lle sefydlir cyfyngiadau yng ngofynion y cynllun, neu mewn unrhyw Gynllun Rheoli), bydd angen mesurau lliniaru penodol yn ogystal â chyllid er mwyn i CSYM allu monitro, gweithredu a chymryd unrhyw gamau wrth gefn eraill y bydd eu hangen er mwyn ymateb i effeithiau annerbyniol.

6 Effeithiau rhwng prosiectau ac effeithiau cronus

- 6.1 Mae CSYM yn pryderu'n arw nad ydy NGET na Pŵer Niwclear Horizon wedi cynnal asesiadau digonol o'r effeithiau rhwng prosiectau. Fel y cydnabyddir uchod, mae Ynys Môn yn ynys gymharol fach gyda seilwaith leol gyfyngedig a gallu cyfyngedig i ymdopi â newid. Nid ydy goblygiadau'r effeithiau adeiladu a gweithredu cronus ar gyfer cymunedau lleol wedi cael eu hystyried yn iawn, yn enwedig y cymunedau o amgylch y prif safleoedd adeiladu yn Wylfa ac o amgylch y Prif Dŷ Twannel (gan gynnwys Llanfairpwll) o ran sŵn, dirgryndod, golau a llwch o'r traffig adeiladu a/neu'r gwaith adeiladu. Mae angen i'r effeithiau rhwng prosiectau gael eu hasesu'n iawn ac ystyrir bod hyn yn hanfodol ar gyfer iechyd a llesiant trigolion lleol. Dylid hefyd cynnwys effeithiau rhwng prosiectau yn sgil y drydedd bont dros y Fenai gan Lywodraeth Cymru.
- 6.2 Un mater sydd eisoes wedi cael ei nodi gan CSYM (ac y cyfeirir ato yn 5.8.2 uchod), ydy'r cynigion sy'n mynd yn groes i'w gilydd gan Pŵer Niwclear Horizon a NGET mewn perthynas â Thwmpathau'r Fonesig Sylvia Crowe yn Wylfa, gan fod y ddau ymgeisydd wedi cynnig defnydd tir gwahanol ar eu cyfer.

7. Caffael Gorfodol

- 7.1 Mae CSYM yn gwrthwynebu'r pwerau caffael gorfodol a geisir gan NGET yn y DCO dros 2008 barseil o dir y mae gan CSYM ddiddordeb ynddynt fel yr amlinellwyd yn y Llyfr Cyfeirnod . Mae'r pwerau a geisir yn ormodol, ac mae'r ardaloedd o dir y ceisir y pwerau dros hefyd yn ormodol. Mae NGET yn ceisio caffael parseli o dir, trwy bwerau caffael gorfodol, nad ydynt

wedi bod yn destun ymgynghoriad statudol gyda CSYM cyn cyflwyno'r cais DCO. Yn sgîl ei wrthwynebiad i NWCP fel y cynigiwyd gan NGET oherwydd (ymhlith materion eraill), ei fethiant i gyd-fynd â nodau ac amcanion lles, nid yw'r Cyngor o'r farn bod achos cymhellol, er budd y cyhoedd, i ddefnydd o bwerau prynu gorfodol sy'n gysylltiedig â'r prosiect fel yr hyrwyddwyd.

8. Materion Eraill

- 8.1 Mae CSYM yn parhau i drafod y cynigion a'r gofynion â NGET a rhanddeiliaid eraill, ond fel yr amlygwyd yn y sylwadau hyn mae llawer o faterion a sylweddol a phwysig lle mae angen mwy o eglurder a manylion, er enghraifft, effeithiau cronus fel y nodir uchod.

ATODIAD A

Yr Egwyddor Agosatrwydd

Cyflwyniad

1. Bydd y rhan fwyaf o effeithiau unrhyw brosiect mawr fwyaf, ac felly'n cael eu teimlo'n fwyaf dwys, yn yr ardaloedd sydd yn union wrth ymyl y safle datblygu. Mae hyn oherwydd crynodiad ac effaith gronnus effeithiau. Ar gyfer y rhan fwyaf o brosiectau, wrth i rywun symud ymhellach i ffwrdd o'r safle, bydd yr effeithiau yn llai dwys. Wrth i'r effeithiau leihau, bydd yr angen am ddarparu iawndal neu fanteision cymunedol hefyd yn lleihau.
2. Yn y bôn, mae'r Egwyddor Agosatrwydd yn cydnabod ac yn ymateb i'r ffaith mai'r cymunedau sydd agosaf at y datblygiad a'r ardaloedd o'u hamgylch ddylai dderbyn y crynodiad mwyaf fesurau lliniaru, iawndal a manteision er mwyn adlewyrchu lefel yr effaith a wynebir.
3. Mae'r egwyddor yn darparu i fabwysiadu dull gweithredu dilyniannol a rhoddir ystyriaeth yn gyntaf i'r effeithiau manteisiol ar y cymunedau sy'n gartref i'r datblygiad a sut caiff y rhain eu cynyddu a sut caiff yr effeithiau niweidiol eu hosgoi, eu lliniaru neu dderbyn iawn amdanynt.

Cymhwysio

4. Mae'r Egwyddor Agosatrwydd yn darparu y dylid cyfeirio ymyriadau, mesurau, gwaith lliniaru a manteision at ardaloedd daearyddol gan ystyried lefel yr effaith gyffredinol y byddan nhw'n ei hwynebu; dylid adlewyrchu lefel unrhyw effaith a ddisgwylir mewn cymuned yng nghyfran y manteision a ddarperir i'r gymuned honno. Ni ddylid felly creu cyfartaledd amhriodol o fanteision dros ardal ehangach a fyddai'n golygu na fyddai'r cymunedau y byddai'r effaith fwyaf arnyn nhw yn cael budd cymesur mewn perthynas â'r baich uwch a roddir arnyn nhw.

Yn ymarferol

5. Bydd yr ardal sydd yn union wrth ymyl y safle yn wynebu effeithiau ffisegol y datblygiad, gan gynnwys y sŵn, y llwch a'r golau cysylltiedig a fydd yn mynd yn llai difrifol wrth fynd ymhellach i ffwrdd oddi wrth ffin y safle. Dylai mesurau i fynd i'r afael â'r ffactorau hyn gael eu targedu at y cymunedau a fydd yn gartref i'r datblygiad. Bydd y gymuned a fydd yn gartref i'r datblygiad hefyd yn wynebu'r effeithiau a fydd yn cael eu teimlo yn yr ardal ehangach sy'n gallu, drwy eu cyfuno â'r effeithiau lleol, arwain at effeithiau cronus difrifol na fyddan nhw mor ddwys mewn llefydd eraill. Dylid ystyried yr effaith gronnus hon ar gymuned ar draws effeithiau amrywiol gwahanol a dylid caniatáu ar gyfer hynny wrth asesu'r effaith gyffredinol ar yr ardal honno. Gallai'r hyn a fyddai felly, mewn lleoliadau eraill, yn effaith niweidiol fach ar draffig arwain at effaith gronnus fwy o lawer ar gymuned sy'n gartref i ddatblygiad wrth ei hystyried gyda ffynonellau eraill o effaith fel y sŵn adeiladu a'r llwch gan gynyddu lefel y mesurau lliniaru sydd eu hangen.

- 6 Mae hi'n bwysig nodi nad bwriad yr egwyddor agosatrwydd ydy rhwystro mesurau lliniaru ar gyfer yr effeithiau a deimlir y tu allan i Ogledd Ynys Môn. Er enghraifft, petai effeithiau traffig niweidiol sylweddol ar Bont Britannia mae'n debyg y byddai mesurau lliniaru ar gyfer y rheini yn cael eu cyfeirio at yr effaith honno ac y byddai cydweithio â Llywodraeth Cymru a Chyngor Gwynedd i fynd i'r afael â hynny'n debygol o fod yn briodol. Nid oes dim byd yn yr egwyddor hon sy'n atal rhoi sylw i effeithiau mewn lleoliadau eraill nac sy'n mynnu bod cyfran o'r mesurau lliniaru'n cael eu cyfeirio at Ogledd Ynys Môn cyn unrhyw leoliad arall, yn hytrach, mae hyn yn galw ar edrych ar yr effeithiau gyda'i gilydd er mwyn canfod yr effaith gyffredinol ar leoliad nid yn unig effaith ar safle neu bwnc penodol.

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Regulation & Economic Development

North Wales Connection Project DCO:

PINS Ref: EN020015

Isle of Anglesey County Council Relevant Representation

27 November 2018

Prepared by: Energy Island Programme Management Office

Relevant Representation

1. Introduction

- 1.2 This submission comprises the Isle of Anglesey County Council's (IACC) Relevant Representation in relation to the application by National Grid Electricity Transmission plc (NGET) for a Development Consent Order (DCO), for the North Wales Connection Project (NWCP).
- 1.2 Under s102(c) of the Planning Act 2008, the IACC is an interested party in relation to the NWCP project. It is the host local authority for the majority (by length), of the proposed development, with a proportion also being hosted in the neighbouring county of Gwynedd. It is also the host authority for the Wylfa Newydd new nuclear power station from which the proposed NWCP will export electricity. The IACC is a Unitary Authority and therefore has responsibility (within a devolved context), for a wide range of matters including planning, housing, highways, environmental health and well-being. It represents and serves the communities within which the proposed development is directly located, the interests of adjoining communities as well as the wider environment, economy, language and culture of the Isle of Anglesey as a whole.
- 1.3 This Relevant Representation, pursuant to the Planning Inspectorate's (PINS) guidance, seeks to summarise those aspects of the proposed development with which the IACC agrees or disagrees and is based on the DCO documentation submitted to PINS on 5th September 2018. The matters referred to are the IACC's initial response and the IACC reserves the right to add or amend the representation if necessary. The issues raised will be the subject of detailed written representations and a Local Impact Report which will be submitted by the IACC during the examination process.
- 1.4 The IACC has engaged positively with NGET from the early stages of the project through to the submission of the DCO application. Throughout that time, it has been evaluating and assessing, as far as possible, the impacts of the project on the host communities, including those closest to the proposed overhead line (OHL), as well as island-wide impacts, such as those likely to be felt by, for example, the tourist industry. This Representation is informed by that evidence and a robust policy basis, which will also inform the IACC's position at all other stages of the examination process.
- 1.5 The IACC has maintained a consistent position, supported across the political spectrum, on the NGET proposal since the first Section 42 consultation in 2016, namely that:-
  - The IACC accepts the need for a new electricity connection to Wylfa Newydd.
  - The IACC objects to the NGET proposal for an overhead line (OHL) due to impacts during construction and its lifetime operation on the landscape, the well-being of local communities and the impacts of the proposal on tourism.
  - The IACC thus seeks to achieve full undergrounding of the connection from Wylfa to the Menai Strait.
- 1.6 The IACC also restates its point made in its Adequacy of Consultation representation, that whilst NGET has consulted with local residents and the local authority's elected members, it

has not meaningfully engaged. Documentation submitted by NGET makes almost no mention that many in the community, as well as the IACC, object to an additional OHL. Whilst there is recognition that preferences might have been expressed by local residents or communities in relation to e.g the micro-siting of pylons, key documents such as the Design Report, the Planning Statement, and the Design and Access Statement fail to recognise that the preference of the IACC, and many of its communities and affected individuals, would be for the proposed line to be placed underground.

2. Background

- 2.1 Anglesey is an island of high landscape value with almost the entire coastline designated as an Area of Outstanding Natural Beauty (AONB). This coincides with stretches of Heritage Coast as well as a rich heritage that includes a range of designated cultural heritage assets and sites. This landscape, coupled with the cultural heritage, provides a sense of peace and tranquillity which in itself is enhanced by the physical separation from the mainland. Anglesey is an island whose land, landscape, natural resources and assets have been pivotal in sustaining its communities for very many generations; they are central to its vibrant and vital agricultural economy and now also to support a still-growing tourism sector, which is crucial to the island's future economic sustainability. The IACC is seeking to diversify and add value to the Tourism Sector through its Destination Management Plan¹³ which builds on Anglesey's unique character and its very special sense of place.
- 2.2 The Welsh language is also of critical importance and serves as a golden thread, weaving together history and heritage with a strong sense of identity, belonging, community cohesion and well-being. The 2011 census showed that approximately 57.2% of Anglesey's population speak Welsh, which is substantially higher than the average across Wales (19%). In some Anglesey Wards, this figure is as high as 80.8%¹⁴.
- 2.3 Over recent years, Anglesey has lost highly paid and highly skilled jobs and has consistently higher unemployment rates than the national average. The closure of Anglesey Aluminium in 2009, the cessation of generation at Wylfa (Magnox) in 2015 and the disproportionate loss of younger age groups seriously compounds the island's economic issues. Anglesey has the second lowest GVA per head at 75% in Wales (which itself is 73% of the UK GVA)¹⁵ The IACC is seeking to ensure that the vital tourism sector is not damaged by the construction or operation of this project, either alone or in combination with the proposed Wylfa Newydd Nuclear New Build.
- 2.4 The tourism industry is by far the biggest contributor to the Anglesey economy, providing 4,102 full time equivalent jobs and contributing £304 million per annum to its economy¹⁶. Those who live, work and visit the island value the quality and diversity of its natural and

---

¹³ Destination Anglesey Management Plan 2016 – 2020 <http://www.anglesey.gov.uk/Journals/u/b/n/Destination-Anglesey-Management-Plan-2016---2020-low-res.pdf>

¹⁴ IACC's Welsh Language Strategy 2016-2021 (p.11) <http://www.anglesey.gov.uk/download/54607>

¹⁵ Office for National Statistics 2015

<https://www.ons.gov.uk/economy/grossvalueaddedgva/bulletins/regionalgrossvalueaddedincomeapproach/latest>

¹⁶ STEAM Summary 2017. Isle of Anglesey County Council

historic environment, its heritage and culture. People are able to experience the peace and tranquillity, the beaches and coastline and a number of other key attractions as part of their visit. Over 90% of tourists are repeat visitors whose importance is recognised in the Destination Management Plan 2016-2020. Should these repeat visitors chose an alternative destination they are unlikely to return to Anglesey, consequently it is vital that neither the proposed NWCP nor Wylfa Newydd, either individually or collectively, prejudices the perception or reality of Anglesey as a visitor destination.

- 2.5 It is important to recognise that IACC's approach to the NWCP DCO application, (as well as that for Wylfa Newydd), takes into account both local policy as well as according with Welsh legislation. In particular, the Well Being of Future Generations (Wales) Act 2015 (the WCFG Act) places specific duties upon local authorities in determining planning applications and in considering and responding to applications for development consent.
- 2.6 The Examining Authority will be aware that the WCFG Act, is primary legislation for local authorities in Wales and other named public bodies. For the purposes of this Examination it will be an important and relevant matter in their consideration and for the Secretary of State in his determination. This legislation will influence the approach taken by the IACC to the NWCP.
- 2.7 Both the unique and special characteristics of Anglesey, as outlined above, and the principles of the WCFG Act are embedded in the vision and objectives of both the IACC's 2017-2022 Corporate Plan¹⁷ and also its 2017 Joint Local Development Plan (Anglesey and Gwynedd)¹⁸ which seeks to create:-
- “vibrant and lively communities that celebrate their unique culture, heritage and environment and for being places where people chose to live, work and visit.”*
- 2.8 The IACC has also formally adopted, and used in its assessments, Wellbeing Objectives identified and prioritised through public engagement by the Anglesey and Gwynedd Public Service Board in the production of its 2018 Well-being Plan¹⁹. The importance of the WCFG Act cannot, therefore, be understated and is central to the IACC's views on the NWCP.
- 2.9 Alongside the short and long term impacts on well-being (as set out above), a further important element of the IACC's assessment of major infrastructure proposals is the Proximity Principle (Appendix A). The Proximity Principle recognises that the majority of impacts of any major project will be largest, and therefore most acutely experienced, in the areas immediately adjacent to the development. For most projects, as one moves further from the development, the impacts experienced will be less concentrated. The proposed NWCP entails the development of a lengthy, linear development site, impacting on a significant area and a significant number of communities across the Island. Permanent

---

¹⁷ Isle of Anglesey County Council. Council Plan 2017 – 2022. <http://www.anglesey.gov.uk/Journals/w/l/r/2017---2022-Plan-14-11.pdf>

¹⁸ Joint Local Development Plan (Anglesey and Gwynedd) 2017. <http://www.anglesey.gov.uk/Journals/j/v/e/Anglesey-and-Gwynedd-Joint-Local-Development-Plan---Written-Statement.pdf>

¹⁹ <https://www.llesiantgwyneddmon.org/en/Cynllun-Llesiant/>

landscape and community well-being impacts will, as a result, be extensive. The Proximity Principle is, simply, an acknowledgement of and response to the fact that those communities closest to, and most impacted by, the development should see the greatest concentration of mitigation, compensation and benefits delivered to and around them in order to reflect the level of impact experienced. The Proximity Principle has also, therefore, guided the IACC's views on the NWCP DCO application as submitted

3. Pre-application consultation

- 3.1 NGET has undertaken formal pre-application consultation as part of its DCO application and the IACC has participated in that process with full responses, including the S42 response formally approved by Full Council, as set out in the IACC's Adequacy of Consultation response dated 21 September 2018²⁰. In all its responses to NGET, the IACC has made it clear that the only acceptable option for the NWCP is an undergrounded solution. This continues to be the Council's position.
- 3.2 The IACC has also, however, engaged with NGET and other stakeholders outside of that formal consultation process. Recognising that there is both a need and an expectation that a host authority engages with promoters and participates in the pre-application and examination stages, workshops have been held to define and narrow down the issues on which the IACC agrees or disagrees. The issues raised in this Relevant Representation follow on from the above. They also represent issues highlighted by the IACC to NGET, on a consistent basis, throughout the ongoing discussions and engagements.

4. DCO requirements and other control mechanisms

- 4.1 In the event that the NWCP is granted development consent, the IACC will be responsible for monitoring and enforcing a significant number of requirements imposed on the development, as well as any planning obligations. These controls are crucial elements of the NWCP DCO to ensure that the impacts, some of which are highlighted in this Representation, are properly addressed, mitigated, monitored and managed. The IACC considers that the controls on the proposed development, and the mechanisms to secure them, should be the subject of issue specific hearings to ensure that the position of the IACC, as an enforcing authority, bound by the WBFGB Act, is properly considered.
- 4.2 The DCO and related documentation including the as yet undrafted s106 planning agreement will be critical to ensuring that NGET's proposals and related mitigation are robust, adequate and deliverable and secure the best possible alignment with the WBFGB Act. The IACC has a statutory role including being a party too, and the enforcing authority for, any planning obligations (s106) agreement as it pertains to Anglesey. It expects, therefore, to have a leading role in shaping the DCO requirements, not least to ensure that its duties under the WBFGB Act are met.

---

²⁰ <https://infrastructure.planninginspectorate.gov.uk/wp-content/ipc/uploads/projects/EN020015/EN020015-001051-NWCP%20-%20Isle%20of%20Anglesey%20County%20Council%20-%2021%20September%202018.pdf>

- 4.3 The IACC has identified a number of key strategic issues arising from the drafting of the submitted DCO in respect, for example:-
- (i) the definition of “commence”, and how that relates to the controls under the CEMP / outline plans and the detailed plans to be approved under Requirement 7;
  - (ii) the approval of the CEMP / outline plans, and the detailed plans to be approved under Requirement 7;
  - (iii) the sufficiency of information contained within the CEMP / outline plans.
  - (iv) the lack of rigour in the DCO drafting e.g. the approach taken to the disapplication of local legislation and the provisions relating to limits of deviation.

These, and others, will be pursued in representations made during later stages of the process.

5. Matters for consideration at Examination

5.1 As highlighted in section 1.5, the IACC has maintained a consistent position on the NGET proposal, this being that undergrounding of the connection, from the proposed Wylfa Newydd development to the Menai Strait, is the only acceptable option.

5.2 The IACC believes that, over the longer term an alternative undergrounding scheme shows significantly better alignment with the identified well-being objectives due to:-

- i) the complete mitigation of long-term landscape impacts and resultant impacts on tourism and business;
- ii) benefits resulting from greater community cohesion – better respecting the unique character, context and sense of place of the Island; and
- iii) clearer alignment with the IACC and community preferences.

From studies commissioned by the County Council, the IACC is satisfied that such an option, involving direct buried cables is, technically, feasible.

5.3 Notwithstanding the Council’s position that an underground connection is the only acceptable option, the IACC recognises the need for a host local authority to respond to a DCO application as submitted. In this context, individual topic areas are considered below. Although addressed separately these topics are, however, inter-related and combine to inform the IACC’s overall position in line with WCFG Act principles.

5.4 Landscape

5.4.1 The IACC considers that the NWCP will have permanent, unacceptable localised community impacts in various parts of the Island, as well as unacceptable impact on the setting of certain heritage assets such as standing stones and listed buildings. Examples are the standing stone at Maenaddwyn (Scheduled Monument Number AN069) and the stone north of Llanfechell Church (AN 080) and the Church of St Michael (Grade II Listed Building Number 5390).

5.4.2 The NWCP will have unacceptable medium and long-term significant residual effects on the character of the following landscape areas; Central Smooth Belt, Eastern Smooth Belt,

South-West Ridges, Dulas Bay Hinterland, East Central Anglesey and Southern Anglesey Estatelands.

- 5.4.3 The IACC will require mitigation to ameliorate the unacceptable landscape impacts, including impacts in the Southern Anglesey Estatelands, where the landscape “appears no different in landscape terms to the adjacent nationally protected landscape of the AONB”²¹ where development would not normally be permitted.
- 5.4.4 The IACC objects to the unacceptably low replacement woodland planting proposed by NGET to compensate for of 96 trees and 6.81Ha of woodland that will be lost. In particular, the IACC objects to NGET’s proposed works on Dame Silvia Crow’s Mound at Wylfa which will conflict with Horizon Nuclear Power’s proposals for landscape and ecological mitigation. In respect of planting, the IACC is seeking enhancement of, rather than detriment to, the current position.
- 5.4.5 As the current proposal allows for variation in the location of pylons and lines, a best practice guideline using baseline information from the Hedgerow Report (Doc. 5.9.2.5), and Arboricultural Impact Assessment (Doc. 5.30), needs to inform actions on site. This level of information is missing in mitigation strategies.
- 5.4.6 Spatial information in the ES about vegetation removal, replacement planting, and ecological mitigation is inconsistent and needs presenting as a simpler suite of drawings showing:-
- i) the baseline condition,
  - ii) vegetation to be removed and retained; and
  - iii) replacement and mitigation planting.
- 5.4.7 IACC will require an Off-Site Planting and Enhancement Strategy (OSPES) from NGET, together with funding for officer time for monitoring during construction and operation to mitigate these unacceptable impacts. This should be commensurate with OSPES agreed in other sensitive landscapes.

5.5 Traffic & Transport

- 5.5.1 The IACC considers that the NWCP will have unacceptable impacts on the condition and capacity of the highway network and upon road safety. Appropriate traffic controls, mitigation and, where necessary, compensation to mitigate these effects will be required by the IACC.
- 5.5.2 The IACC considers that the highway impacts of construction traffic for the Tunnel Head House (THH), due to the sensitivity of the Lon Pont Rhonwy railway bridge and the proposed closure of Lon Pont Rhonwy will be unacceptable without appropriate mitigation. Predicted impacts include severance in some communities including Llanfairpwll, driver, cyclist and

---

²¹ [https://www.gwynedd.llyw.cymru/en/Council/Documents---Council/Strategies-and-policies/Environment-and-planning/Planning-policy/Supporting-documents/Review-of-SLAs-in-Gwynedd-and-Anglesey-\(DC.008\).pdf](https://www.gwynedd.llyw.cymru/en/Council/Documents---Council/Strategies-and-policies/Environment-and-planning/Planning-policy/Supporting-documents/Review-of-SLAs-in-Gwynedd-and-Anglesey-(DC.008).pdf) p 104

pedestrian delays and road safety impacts outside Ysgol Gynradd Llanfairpwll. The IACC requires that road safety measures are provided to mitigate these effects.

- 5.5.3 In terms of Public Rights of Way (PROW), the IACC requires pre-commencement condition surveys to be undertaken for all PROW at OHL crossing points and for all PROW used as NGET access routes. In respect of the Wales Coast Path, NGET's proposal to "ensure that the route remains effectively open to users as far as is practically possible" is unacceptable to the IACC. The WCP should remain open at all times.
- 5.5.4 The IACC objects to the lack of car sharing facilities proposed by NGET on the basis that this may lead to indiscriminate and anti-social parking by construction workers, especially in the proximity of the main construction sites (Wylfa substation, Llangefni and the THH). The IACC considers that NGET should contribute to the cost of a park and share facility to mitigate this potential impact, should this situation arise, and any such facility should provide a permanent legacy.
- 5.5.5 In addition, the IACC considers further information is required in respect of a range of highway safety, trip generation forecasting, monitoring and enforcement and junction modelling matters.

5.6 The Menai Tunnel

- 5.6.1 The IACC supports the construction of the tunnel as this is the only way the scheme can avoid unacceptable impacts on the AONB.
- 5.6.2 NGET has not confirmed method or direction of construction, although the preferred method/direction is understood by the IACC to be a tunnel boring machine (TBM) drilling towards Gwynedd. The traffic, environmental health and waste affects are considered to be acceptable in planning terms. The IACC would, however, seek requirements to be in place to monitor effects and to limit hours of operation (accepting that if a TBM is used, it would operate 24 hours a day) in order to limit any unacceptable nuisance to local residents in this tranquil, rural area, including start up and close down times and deliveries or removal of spoil. If 24 hour drill and blast is used, the IACC would seek to restrict HGV movements.
- 5.6.3 At the current time, the IACC does not consider that control documents, including the outline Construction Traffic Management Plan, provide adequate detail to enable the IACC to be sure that unacceptable nuisance can be limited or that road safety would not be unacceptably compromised.

5.7 Tunnel Head House

- 5.7.1 The IACC generally accepts the proposed design of the Tunnel Head House as set out in the Design Guide. However, the IACC must approve the final design, including materials and landscaping, to ensure the appropriate protection of the surrounding area. Draft Requirement 4 does not currently provide the level of control necessary for this sensitive, rural area within the Southern Estatelands Special Landscape Area, particularly given the extension to the construction programme from that previously advised.

5.7.2 The IACC will seek the imposition of restrictions on deliveries, worker parking and working hours for the construction compound to protect the amenity of local residents. The IACC also considers that requirements will be necessary to reduce potential noise, vibration, lighting and air pollution impacts on nearby receptors and on the setting of Bryn Celli Ddu.

5.8 Environmental Health

5.8.1 Due to the proximity of some homes to the construction sites, the IACC considers the working hours proposed by NGET to be unreasonable and will seek to limit them to accord with those for Wylfa Newydd to ensure consistency on construction sites (some of which will be in close proximity to each other), and that no Anglesey residents are subject to unreasonable disturbance on an island which is characterised by peace and tranquillity, extremely low background noise levels - which are often down to the “noise floor” of the sound level meters.

5.8.2 NGET has not undertaken any Low Frequency Noise assessment for the THH, despite requests from the IACC to do so. This is required in order to understand whether mitigation is needed.

5.8.3 There is no mention of the WCFG Act in the air quality chapter. There are national indicators for air quality in the form of NO₂ pollution in the air by which alignment with the objectives of the well-being of future generations should be measured. NGET should provide further information on cumulative impacts with Wylfa Newydd. The CEMP lacks specificity in terms of air quality (dust control measures).

5.8.4 The IACC notes that a Minerals Technical Advice Note remains extant and considers it applicable to the NWCP, particularly in respect of the construction of the Tunnel Head House and the tunnel itself should blasting be the method of construction used (rather than a tunnel boring machine). NGET ought to demonstrate a clearer compliance with the policy considerations outlined within that TAN.

5.9 Cultural Heritage

5.9.1 The construction and operation of the NWCP will have an adverse impact on known and unknown heritage assets. The OHL will have significant effects on designated assets by introducing a new element into the landscape in some locations, or by increasing the intensity of the wirescape in others. The IACC objects to NGET’s failure to commit to preserve nationally significant heritage assets and their settings in situ. The IACC will require satisfactory mitigation and appropriate funding where necessary for the conservation of monuments, improved access, outreach events and monitoring will be required.

5.9.2 The IACC objects to NGET’s methodology for the Desk Study, which was flawed as the section from Ceint to the Afon Braint was not subject to a walk over (according to NGET due to the size of the area). In addition to this and as a consequence of very limited intrusive evaluation (trial trenching), substantial strip, map and sample mitigation is required. The large amount

of mitigation will place a monitoring burden on the IACC (and their archaeological advisors), post-consent and appropriate funding will be required to ensure this work is properly resourced. IACC notes that outstanding post-excavation work is also required to finalise the trial trenching report and that the results of all archaeological work must be properly embedded within the regional Historic Environment Record.

5.10 Ecology

5.10.1 The IACC objects to the lack of precautionary approach that NGET has taken to avian collision. The IACC has significant concerns about the low level of mitigation proposed which is inadequate to alleviate predicted effects. NGET have confirmed proposed loss of 18% tree cover at Gylched Covert with only partial mitigation planting; this would result in an unacceptable loss of habitat for roosting bats and breeding birds and from a landscape perspective. The IACC also objects to the adequacy of proposed mitigation and lack of commitment to ecological monitoring.

5.11 Tourism

5.11.1 The IACC has significant concerns that the NWCP will impact negatively on tourism. Anglesey must remain, and must be perceived to be, 'open for business to visitors' during construction and operation of the project and Anglesey must retain its unique sense of place and distinct tourist offer. Any adverse impact on tourism due to the NWCP will be wholly unacceptable.

5.11.2 Funding is required for a marketing campaign which enables the IACC to take a pro-active approach "drip feeding" information on the resilience and diversity of the Anglesey tourist offer. This will allow the IACC to pre-empt any change in perception due to a lengthy construction period and an additional set of pylons. The IACC also requires funding from NGET for the monitoring of bedspace numbers, visitor numbers, visitor spend and tourist perception studies that will ensure that the IACC can respond to any changes caused by the NWCP.

5.12 Socio Economic Effects

5.12.1 The IACC does not accept NGET's statement in ES Chapter 17 that no mitigation measures are required in relation to socio-economic effects. The IACC is concerned by NGET's suggestion that caravans and camping will accommodate most of the workers at peak followed by the private rented sector (PRS) (22 %). This is at odds with the IACC's evidence²² which indicates that this type of accommodation will be least available to NWCP workers. This concern is exacerbated by the extended construction period (from 64 to 75 months), and by prior experience from the construction of other NSIP projects across the UK.

5.12.2 The IACC wholly rejects NGET's statement set out in the NWCP Environmental Statement that "it is not the remit of NGET to 'maximise the socio-economic benefits'"²³. Policy PS 8 of the JLDP is clear that any NSIP development will need to contribute to positive outcomes

---

²² Strategic Research and Insight Bedstock Survey (2018)

²³ NGET NWCP ES Chapter 5.17

for local communities, visitors and the environment to be acceptable. Given the lasting adverse impacts during construction and operation phases of the development, it is right and proper that host communities should experience positive socio-economic benefits from major development.

5.13 Welsh Language

5.13.1 The Welsh Language is a ‘Golden Thread’ and commitment needs to be made to its consideration and protection throughout all aspects of the project. NGET’s Welsh Language Impact Assessment acknowledges²⁴ that there will be adverse impacts upon the Welsh language. However, there is inadequate commitment to identify appropriate mitigation. The IACC considers that with 447 workers at peak, and over 200 workers for a period of 3 years, there is a likelihood of workers bringing their families with them to Anglesey. The IACC considers that NGET should create an equivalent document to Horizon Nuclear Power’s Draft Welsh Language and Culture Mitigation Strategy, prepared as part of the Wylfa Newydd DCO preparation, in order to minimise impacts of the NWCP on local communities.

5.13.2 The IACC notes that the Impact Assessment is largely based on assumption, due to lack of baseline information. The IACC has, therefore, adopted a “worst case scenario” for mitigation which will be maintained until proven otherwise by NGET.

5.14 Minerals and Waste

5.14.1 The IACC notes that in terms of reinstatement, NGET have made no reference to the methodology for reinstatement, such as soil analysis, and effects on ecology. The ES also has a lack of alternative strategies and options. Given the proximity to some internationally important ecological sites, this should be rectified. Despite the IACC raising the issue at pre-submission stage, NGET have made no assessment of the current regional market demand or forecasting for future demands for secondary aggregate use or the forecast for inert waste treatment and landfill capacities. Forecasting should also include the NWCP and the Wylfa Newydd project – which are interrelated and should be considered under a worst case scenario.

5.14.2 NGET has not provided any estimations of waste arisings from construction sites (including the welfare offices), and no consideration has been given to the municipal waste generated over the lifetime of the project by workers and their families or how this will be absorbed by the local waste management infrastructure.

5.15 Conclusion

In conclusion, mitigation and, where necessary, compensation, is the only way, in the IACC’s view, that many of the issues identified paras in 5.4 to 5.14 above can be even partially overcome. Where deemed necessary by the IACC (for example, where limits established in the requirements of the scheme, or in any Management Plan), specified mitigation will be

---

²⁴ NGET ES document 6.2.31, p 45

required as well as funding to enable the IACC to undertake monitoring, implementation and any other contingency actions necessary in response to unacceptable effects.

6 Inter-project and cumulative effects

- 6.1 The IACC is extremely concerned that neither NGET nor Horizon Nuclear Power have carried out sufficient inter-project assessments. As recognised above, Anglesey is a relatively small island with limited local infrastructure and a finite ability to absorb change. The implications of the cumulative construction and operational impacts for local communities have not been properly considered, particularly the communities around the main construction sites at Wylfa and around the Tunnel Head House (including Llanfairpwll) in terms of noise, vibration, light and dust from both construction traffic and/or the construction works. This need for the inter-project effects to be properly assessed and considered is imperative for the health and well-being of local residents. The inter-project effects of the third crossing of the Menai Strait by Welsh Government should also be included.
- 6.2 One issue already identified by the IACC (and is referenced in 5.8.2 above), is the conflicting proposals from Horizon Nuclear Power and NGET in respect of the Dame Sylvia Crowe Mounds at Wylfa, for which competing, mutually exclusive land uses have been proposed by the two applicants.

7. Compulsory Acquisitions

- 7.1 The IACC objects to the powers of compulsory acquisition sought by NGET in the DCO as outlined in the Book of Reference over the 2008 parcels in respect of which the IACC has an interest. The powers sought are excessive, and the area of land over which those powers are sought is also excessive. NGET is seeking to acquire parcels of land through powers of compulsory acquisition which have not been the subject of statutory consultation with the IACC prior to submission of the DCO application. In light of its objection to the NWCP as proposed by NGET due to (amongst other matters) its failure to align with the well-being goals and objectives, the Council does not consider that there is a compelling case in the public interest for the use of compulsory purchase powers associated with the project as promoted.

8. Other Matters

- 8.1 The IACC continues to discuss the proposals and requirements with NGET and other stakeholders, but as highlighted in this representation there remain many significant and material issues where greater clarity and detail is required, for example, cumulative impacts as set out above.

APPENDIX A

The Proximity Principle

Introduction

1. The majority of impacts of any major project will be largest, and therefore most acutely experienced, in the areas immediately adjacent to the development site. This is due to the concentration and cumulative effect of impacts. For most projects, as one moves further from the site, the impacts experienced will be less concentrated. As the impacts experienced reduce, so will the need for compensation or community benefits to be provided.
2. The Proximity Principle is, simply, an acknowledgement of and response to the fact that those communities closest to the development should see the greatest concentration of mitigation, compensation and benefits delivered to and around them in order to reflect the level of impact experienced.
3. The principle provides that a sequential approach is to be adopted with consideration given first to the impacts on host communities and how they are optimised in the case of beneficial effects, and avoided, mitigated or compensated in relation to adverse effects.

Application

4. The Proximity Principle provides that interventions, measures, mitigation and benefits should be directed to geographic areas with regard to the level of overall impact they will experience; the level of any impact expected in a community should be reflected in the proportion of benefits provided to that community. Benefits should therefore not be inappropriately averaged over a wider area leading to the most affected communities not receiving a proportional benefit with regard to the higher burden imposed on them.

In practice

5. The area in the immediate locality of a site will experience the physical impacts of development, including associated noise, dust and light which will decrease in severity as distance from the site boundary increases. Measures to address these factors should be targeted to the host communities. The host community will also experience the effects which are felt in the wider locality which in combination with the local impacts can lead to serious combined impacts which will not be as acute elsewhere. The combined effect on a community across various different impacts should be borne in mind and allowed for in assessing the overall impact on that area. What therefore may, in other locations, be a small adverse traffic impact could result in a much higher combined impact on a host community when considered with other sources of impact such as construction noise and dust increasing the level of mitigation required.
6. It is important to note that the proximity principle is not intended to prevent impacts felt outside of North Anglesey being mitigate. For example if substantial, adverse traffic impacts

are experienced at the Britannia Bridge mitigation for those will be directed to that impact and joint working with the Welsh Government and Gwynedd Council to address is likely to be appropriate. Nothing in this principle prevents the addressing of impacts elsewhere or requires a proportion of mitigation to be directed to North Anglesey before any other location, rather this requires that impacts are looked at in the round and in combination to establish the overall impact on a location not only a site or topic specific impact.